

**Hawaii Department of Transportation o Kagawaran ng Transportasyon ng Hawaii
FTA-related Department of Transportation Title VI Internal Complaint Procedures
o Mga Pamamaraan ng Panloob na Reklamo na nauugnay sa FTA Title VI ng Kagawaran
ng Transportasyon**

I. Mga Pamamaraan sa Panloob na Reklamo ng HDOT para sa Mga Pamublikong Reklamo para sa Mga Programa at Aktibidad na Tinultuungan ng Federal Transit Administration (FTA)

Saklaw ng mga pamamaraang ito ang mga panlabas na reklamo para sa mga programa o aktibidad na tinulungan ng FTA batay sa Title VI ng Civil Rights Act of 1964, 42 U.S.C. 2000d, *et seq.* 49 CFR Bahagi 21. Saklaw ng mga reklamong ito ang diskriminasyon batay sa lahi, kulay, o bansang pinagmulan.¹ Ang lahat ng mga reklamo sa Title VI ay naka-log at sinusubaybayan sa loob ng Title VI Program Specialist bilang bahagi ng proseso ng pagsisiyasat.

Hindi itinatangi ng mga pamamaraan ang karapatan ng nagrereklamo na magsampa ng mga formal na reklamo sa ibang mga ahensya ng estado o pederal o humingi ng pribadong payo para sa mga reklamong nag-uutos ng diskriminasyon.

II. Mga Pamamaraan

1. Sinumang tao o mga taong naniniwalang sila ay sumailalim sa diskriminasyon batay sa Title VI ng Civil Rights Act of 1964, Exec. Order 13166 o Exec. Order 12898 ay maaaring maghain ng nakasulat na nakasulat na reklamo, gamit ang Complaint Form sa HDOT OCR website, sa HDOT's Office of Civil Rights (OCR), 200 Rodgers Blvd., Honolulu, Hawai'i, 96819, HDOT-TITLEVI@hawaii.gov , facsimile: 808 831-7944. Ang mga reklamo ay maaaring ipadala sa korep o isumite nang personal. Ang mga na-email o na-fax na reklamo ay dapat na sundan ng isang hard copy na may orihinal na lagda. Tingnan: <https://hidot.hawaii.gov/administration/files/2021/08/Revised-HDOT-FTA-TITLE-VI-Complaint-Procedures-08052021.pdf>.
2. Ang isang formal na reklamo ay dapat na ihain sa loob ng isang daan at walumpung (180) araw sa kalendaryo ng petsa ng di-umano'y pagkilos ng diskriminasyon o ang petsa kung kailan ang di-umano'y diskriminasyon ay nalaman ng (mga) nagrereklamo, o kung saan nagkaroon ng patuloy na kurso ng pag-uugali, ang petsa ng pinakahuling pagkakataon ng pag-uugali. 49 CFR 21.11(b).

¹ Ang mga pinaghihinalaang reklamo ay maaari ding may mga nauugnay na alalahanin tungkol sa pag-access sa wika (Exec. Order 13166) at katarungan sa kapaligiran (Exec. Order 12898) na nangangailangan ng pagsisiyasat alinsunod sa saklaw na ibinigay ng Titulo VI.

3. Dapat matugunan ng reklamo ang mga sumusunod na kinakailangan:
- a. Ang reklamo ay dapat nakasulat at nilagdaan ng (mga) nagrereklamo.
 - b. Ibigay ang petsa ng di-umano'y pagkilos ng diskriminasyon; petsa kung kailan nalaman ng (mga) nagrereklamo ang di-umano'y diskriminasyon; o ang pinakahuling petsa ng pagkilos na may diskriminasyon.
 - c. Magbigay ng detalyadong paglalarawan ng mga isyu kabilang ang mga pangalan at titulo ng trabaho ng mga indibidwal na itinuturing na mga partido sa diskriminasyon.
 - d. Ang mga reklamo ay dapat na isulat at isumite sa pamamagitan ng koreo o nang personal sa OCR. Kung na-email o na-fax, ang reklamo ay dapat na matanggap sa ibang pagkakataon sa hard copy na may orihinal na lagda.
 - e. Ang mga reklamo ay maaaring isulat ng ibang tao sa alinsunod sa utos ng nagrereklamo. Gayunpaman, ang huling reklamo ay ibibigay sa (mga) nagrereklamo para sa kumpirmasyon at lagda bago ang aktwal na pagsusumite.
 - f. Sa pagtanggap ng reklamo, tutukuyin ng OCR ang hurisdiksyon nito, katanggap-tanggap o pangangailangan para sa karagdagang impormasyon bago simulan ang sarili nitong pagsisiyasat. Sa mga kaso kung saan ang reklamo ay nauugnay sa mga highway o airport, mga aktibidad sa loob ng hurisdiksyon ng HDOT, ang kaso ay iimbestigahan alinsunod sa mga kinakailangan ng FHWA o FAA, kung naaangkop.
 - g. Ang pagtanggap ng reklamo ay matutukoy ng:
 - Kung ang reklamo ay man ay napapanahong inihain.
 - Kung ang mga paratang ay nagsasangkot ng isang saklaw na batayan tulad ng lahi, kulay ng bansang pinagmulan, pag-access sa wika, o hustisya sa kapaligiran.
 - Kung ang mga paratang ay nagsasangkot ng isang programa o aktibidad ng isang pederal na tatanggap ng tulong, subrecipient o kontratista.
 - Kung ang reklamo ay lampas sa administratibong awtoridad ng HDOT.
 - h. Maaaring i-dismiss ang isang reklamo dahil sa mga sumusunod na dahilan:
 - Hinihiling ng nagrereklamo na bawiin ang reklamo.
 - Nabigong tumugon ang nagrereklamo sa mga paulit-ulit na kahilingan para sa karagdagang impormasyon na kinakailangan upang maproseso ang reklamo, o kung hindi man ay nabigo o tumatangging makipagtulungan sa imbestigasyon.
 - Ang nagrereklamo ay hindi mahahanap pagkatapos ng makatwirang pagtatangka na makipag-ugnayan sa naturang (mga) tao.

- i. Ang OCR ay may tanging awtoridad para sa pagtanggap ng mga reklamo para sa imbestigasyon. Sa loob ng sampung (10) araw ng negosyo pagkatapos matanggap ang reklamo, aaminin ng OCR ang pagtanggap nito sa mga partido gayundin ang takbo ng aksyon sa reklamo. Maaaring kabilang sa kurso ng aksyon ang pagtanggap sa reklamo para sa imbestigasyon, paghiling para sa karagdagang impormasyon o pagtangga sa reklamo. Ang reklamo ay makakatanggap ng numero ng kaso at i-log in sa mga talaan ng reklamo ng OCR na nagpapakilala sa batayan nito, at ang sinasabing diskriminasyon.
 - j. Lahat ng naturang reklamo ay dapat ding i-refer sa Federal Transit Administration para sa pagsusuri.
4. Sa mga pagkakataon kung saan inaako ng HDOT ang pagsisiyasat sa reklamo, bibigyan ng OCR ang respondent ng pagkakataong tumugon sa mga paratang sa pamamagitan ng pagsulat. Ang respondent ay magkakaroon ng sampung (10) araw sa kalendaryo mula sa petsa ng nakasulat na abiso ng OCR ng pagtanggap ng reklamo upang ibigay ang kanyang tugon sa mga paratang.
5. Sa loob ng siyamnapung (90) araw sa kalendaryo ng pagtanggap ng reklamo, ang HDOT investigator ay maghahanda ng isang draft na ulat sa pagsisiyasat. Ang ulat ay dapat magsasama ng isang pagsasalaysay na paglalarawan ng insidente, pagkakakilanlan ng mga taong nakapanayam, mga natuklasan at mga rekomendasyon para sa disposisyon.
6. Ang draft ng investigative report ay susuriin at tatapusin ng OCR Coordinator, at HDOT Director.
7. Ang ulat ay dapat ibigay sa mga partido, at isang kopya na ipapadala sa FTA at sa Departamento ng Attorney General.
8. Ang sinumang nagrereklamo na hindi nasiyahan sa desisyon ng HDOT ay aabisuhan ng karagdagang mga karapatan sa pag-apela sa mga sumusunod na awtoridad:
 - a. Ang nagrereklamo ay maaaring humingi ng apela sa pamamagitan ng administratibong pagdinig sa pamamagitan ng panloob na proseso ng HDOT. Ang proseso ng apela na ito ay pinamamahalaan ng §91, Hawaii Revised Statutes.
 - b. Ang nagrereklamo ay maaari ding maghain ng hiwalay na reklamo sa pamamagitan ng FTA Office of Civil Rights, sa pamamagitan ng contact information sa ibaba:

Federal Transit Administration
Office of Civil Rights
Attention: Complaint Team
East Building, 5th Floor-TCR
1200 New Jersey Avenue, SE
Washington, DC 20590
Telepono: (202) 366-4043

c. Ang nagrereklamo ay maaari ding maghain ng hiwalay na reklamo sa pamamagitan ng U.S. Department of Transportation Departmental Office of Civil Rights gaya ng nakadetalye sa sumusunod na link:

<https://www.transportation.gov/civil-rights/complaint-resolution/public-complaint-process>.

d. Maaaring naisin din ng nagrereklamo na maghain ng hiwalay na reklamo sa pamamagitan ng Hawaii Civil Rights Commission. Higit pang impormasyon tungkol sa prosesong ito ay matatagpuan dito: <http://labor.hawaii.gov/hcrc/> at ang form ng reklamo para sa paggawa nito ay maaaring matagpuan dito:

<https://labor.hawaii.gov/hcrc/files/2020/11/Intake-Form-PA-AS-10-23-2020-SCRW-10-30-fillable-form-sample-tm-11-20-better-boxes-working-form.pdf>.

e. Maaaring naisin din ng nagrereklamo na makipag-ugnayan sa U.S. Commission on Civil Rights para sa higit pang impormasyon tungkol sa kung saan malalaman ang mga karagdagang paraan para sa apela o reklamo, na maaari nilang gawin sa sumusunod na link: <https://www.usccr.gov/filing/>.

Seksyon I:		
Pangalan:		
Address:		
Telephone (Tirahan):	Telephone (Tanggapan):	
Electronic Mail Address:		
Mga Kinakailangan sa Naa-access na Format?	Malaking Pag-print ☐	Audio Tape ☐
	TDD ☐	Iba pa ☐
Seksyon II:		
Naghahain ka ba ng reklamong ito para sa iyong sarili?	Oo* ☐	Hindi ☐
<i>*Kung "oo" ang sagot mo sa tanong na ito, pumunta sa Seksyon III.</i>		
Kung hindi, mangyaring ibigay ang pangalan at relasyon ng taong iyong inirereklamo.		
Pakipaliwanag kung bakit ka nagsampa para sa isang third party:		
Mangyaring kumpirmahin na nakuha mo ang pahintulot ng naagrabado kung ikaw ay nagsampa sa ngalan ng isang ikatlong partido.	☐ Oo	☐ Hindi
Seksyon III:		
Naniniwala ako na ang diskriminasyong naranasan ko ay batay sa (lagyan ng check ang lahat ng naaangkop):		
Lahi ☐ Kulay ☐ Pambansang Pinagmulan ☐		
Petsa ng Di-umano'y Diskriminasyon (Buwan, Araw, Taon): Mag-click o mag-tap dito para maglagay ng text.		
Ipaliwanag nang malinaw hangga't maaari kung ano ang nangyari at kung bakit ka naniniwala na ikaw ay nagka-diskriminasyon. Ilarawan ang lahat ng taong kasangkot. Isama ang pangalan at impormasyon sa pakikipag-ugnayan ng (mga) tao na nagdiskrimina laban sa iyo (kung kilala) pati na rin ang mga pangalan at impormasyon sa pakikipag-ugnayan ng sinumang saksi. Kung kailangan ng karagdagang espasyo, mangyaring gamitin ang likod ng form na ito.		
Seksyon VI:		
Nagsampa ka na ba dati ng reklamo sa diskriminasyon sa ahensyang ito?	☐ Oo	☐ Hindi

Kung oo, mangyaring magbigay ng anumang reference o sanggunian ng impormasyon tungkol sa iyong nakaraang reklamo.

Seksyon V:

Isinampa mo ba ang reklamong ito sa alinmang ibang Federal, Estado, o lokal na ahensya, o sa alinmang hukuman ng Pederal o Estado?

Oo Hindi

Kung oo, pangalanan ang lahat ng naaangkop:

Federal Agency o Pederal na Ahensya:

Federal Court o Korte Pederal:

State Court o Hukuman ng Estado:

State Agency o Ahensya ng Estado:

Local Agency o Lokal na Ahensya:

Mangyaring magbigay ng impormasyon tungkol sa isang contact person sa ahensya/hukuman kung saan inihain ang reklamo.

Pangalan:

Titulo:

Ahensya:

Address:

Telepono:

Seksyon VI:

Ang pangalan ng ahensya na ini-rereklamo:

Ang pangalan ng taong ini-rereklamo:

Titulo:

Lokasyon:

Numero ng Telepono (kung available):

Maaari kang mag-attach ng anumang nakasulat na materyales o iba pang impormasyon na sa tingin mo ay may kaugnayan sa iyong Reklamo. Ang iyong lagda at petsa ay kinakailangan sa ibaba

Lagda

Petsa

Mangyaring isumite ang form na ito nang personal sa address sa ibaba, o ipadala ang form na ito sa:

Hawaii Department of Transportation o Tanggapan ng Transportasyon ng Hawaii
Office of Civil Rights o Tanggapan ng mga Karapatang Sibil
ATTN: Titulo VI
200 Rodgers Boulevard
Honolulu, HI 96819

Ang isang kopya ng form na ito ay matatagpuan online sa
<https://hidot.hawaii.gov/administration/ocr/title-vi-program/>.